

Overijssel

VerkiezingsVisie 2023

MINDER IK, MEER WIJ!

WANT IEDER MENS

TELT IN OVERIJSSEL!

VerkiezingsVisie 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding:	4
Kiezen voor het CDA	4
En nu de praktijk	6
1. Een sterke samenleving	7
1.1. Werken aan kansengelijkheid voor allen	8
1.2. Herbestemmen van maatschappelijk vastgoed	8
1.3. Sociale hypotheek	9
1.4. Gezondheid	9
1.5. Toegankelijke zorg	10
1.6. Zorgcoöperatie	10
1.7. Vrijwilligers	11
1.8. Sport en bewegen	12
1.9. Kunst en cultuur	13
2. Ruimte voor wonen en ondernemen	14
2.1. Perspectief voor boeren	14
2.2. Vestigingsklimaat	16
2.3. Arbeidsmarkt	16
2.4. Familiebedrijven	18
2.5. Sterk klimaat voor startups en scale-ups	20
2.6. Recreëren en toerisme	20
2.7. Inclusief	21
2.8. Over de grens	21
2.9. Bouwen	21
3. Vitaal platteland, sterke steden	24
3.1. Vervoer / mobiliteit	24
3.2. Verkeersveiligheid	26
3.3. Bruisende binnensteden en vitale dorpskernen	28
4. Duurzaam denken en doen	28
4.1. Sociaal, duurzaam!	28
4.2. Duurzaam opwekken van energie	29
4.3. Waterveiligheid	32
5. Betrouwbaar bestuur	33
5.1. Gebiedsgericht	34
5.2. Dienstverlening	35
5.3. Financiën	36
5.4. Betrokkenheid	37
5.5. Veiligheid	37

Inleiding:

Op 15 maart bent ú aan zet. U bent degene die op deze dag beslist wie de inwoners van Overijssel gaan vertegenwoordigen in de Provinciale Staten. Niet spannend, zegt u? Lees dan eerst deze VerkiezingsVisie maar eens. Die gaat over u. En over uw familie, collega's en vrienden in Overijssel. Die gaat over iedereen in onze provincie. Over ons als noabers. Want dat zijn we: buren. Als CDA Overijssel nemen we dat serieus. Als goede buren zullen we uw belangen in de provincie behartigen (en van daaruit in Den Haag en Brussel). Met vereende krachten en onder het aloude motto: beter een goede buur dan een verre vriend. Met uw stem kunnen we als noabers samen in actie komen. Laat de verkiezingen van 15 maart dus niet aan u voorbijgaan.

Kiezen voor het CDA

Waarom zou u stemmen op het CDA?

Omdat wij uw belangen dienen.
 Omdat het CDA de mens centraal stelt.
 Omdat ieder mens telt in Overijssel.
 Omdat het altijd draait om de mens in relatie tot een ander.
 Omdat wij trots zijn op onze provincie.
 Omdat wij onze regio willen versterken.
 Omdat wij onder de indruk zijn van alles wat u samen met andere inwoners tot stand brengt.
 Omdat wij de kracht die in de samenleving aanwezig is, zoeken en aanwenden.
 Omdat het CDA staat voor één regio en één krachtig verhaal.
 Omdat het CDA staat voor verbinding, gemeenschapszin, geloof in de kracht van de samenleving.
 Omdat het CDA de partij is voor stad en platteland.
 Dáárom hebben wij uw steun en uw stem nodig.

Wie wij zijn

Wie wij zijn? Goeie vraag. Net als mensen moeten ook politieke partijen zich regelmatig bezinnen op basisvragen. Wie zijn wij? Waarom doen wij wat wij doen? Wat is onze taak?

Onze naam

Eerst maar even kennismaken (of de kennismaking vernieuwen). Wij zijn dus het CDA Overijssel. Aangenaam. Onze naam is niet toevallig. Welbewust kozen de oprichters destijds, toen onze partij geboren werd, voor Christen-Democratisch Appèl. Kort gezegd: CDA. Onze

naam heeft wat te vertellen. In de politiek doen we een beroep (een appèl), op christelijke en democratische beginselen. De C en D in onze naam willen we eer aandoen op een eigentijdse manier.

Ons verhaal

Het verhaal dat onze naam wil vertellen, blijkt uit onze visie op mens en wereld en op onze wijze van besturen. De politiek van het CDA krijgt een gezicht door hoe wij de C en de D invullen.

noaberschap

Iedere burger moet baat hebben bij de christendemocratie. Daarom geven wij invulling aan noaberschap, iets wat we vanouds kennen in onze regio. Veel mensen zijn hier opgegroeid met buren die zich wat van elkaar aantrekken. In een politiek proces waarin noaberschap hoogtij viert, zijn we er voor elkaar. Niemand mag worden uitgesloten. De ene buur is niet belangrijker dan de andere. Wij willen werken aan een regio met een sociaal gezicht en stellen de mens centraal. Overheden moeten dienstbaar zijn aan hun inwoners en niet andersom. Wij laten niemand in de kou staan.

evenwichtig

Een veerkrachtige samenleving kan elke crisis aan. Maar de mensen moeten dan wel kunnen vertrouwen op een rechtvaardige lastenverdeling; ze moeten het gevoel hebben dat de pijn eerlijk wordt verdeeld. Er mag geen ongelijkheid (blijven) bestaan tussen regio's, generaties of sociaal, economisch en cultureel onderscheiden groepen mensen. Alleen evenwichtige politieke maatregelen kloppen, alleen dan houdt een samenleving het vol.

fatsoenlijk

Wij staan voor fatsoenlijke politiek. Wij zijn wars van schelden, bedreigen en leugens vertellen. Niet voor niets werken we met een scherp moreel, eerbaar kompas, dat is gelinkt aan bijbelse en christelijke waarden en normen - de C in onze naam. Ons kompas wijst de weg naar vrijheid (voor iedereen) en verantwoordelijkheid (van iedereen). Dat is democratie - de D in onze naam. In een democratie zijn verantwoordelijkheid en vrijheid wederkerig: wat voor mij geldt, geldt ook voor jou. Iedereen levert een bijdrage aan de samenleving. En niemand heeft rechten zonder plichten. Het spreekt vanzelf dat we als CDA daarbij ook naar onszelf kijken en ons richten op de leefwereld van mensen. We lopen niet weg voor problemen weg, maar pakken we ze aan!

coöperatief

Wij zijn voor een coöperatieve samenleving. Dat betekent dat inwoners samen optrekken als verantwoordelijke en ondernemende burgers. Van harte omarmen en stimuleren wij maatschappelijke burgerinitiatieven. Daarbij kijken we ook over de grenzen, we werken zogezegd 'grensoverschrijdend', want ook een provincie heeft burens.

zorg voor mens en natuur

Wij hebben niet alleen aandacht en zorg voor mensen, maar ook voor de natuur. De C in onze naam leert ons dat mensen geen eigenaar zijn van de aarde. Wij zijn alleen rentmeester, dat is iemand die de eigendommen van de eigenaar beheert. Als rentmeesters beheren wij de aarde, de natuur, het klimaat en dienen wij mens en dier. Duurzaam én zorgzaam!

En nu de praktijk

Het CDA laat het niet bij mooie woorden. Want wat betekenen die voor u en de praktijk van alledag?

In onze VerkiezingsVisie leggen wij in het kort uit waar wij ons als CDA Overijssel sterk voor maken. We werken vanuit vijf speerpunten.

1. Een sterke samenleving
2. Ruimte voor wonen en ondernemen
3. Een vitaal platteland & sterke steden
4. Duurzaam denken en doen
5. Een betrouwbaar bestuur

1. Een sterke samenleving

Op het 'maatschappelijke middenveld' ontmoeten we elkaar. In de voetbalclub, het Kulturhus, de kerk, de muziekvereniging, etc. Het maatschappelijk middenveld noemen we ook wel de civil society, de maatschappij van de burgers. De plek waar burgers los van de politiek vrij en zelfstandig handelen. In feite is het een verzamelnaam voor al die organisaties en personen die verschillende groepen, belangen of meningen vertegenwoordigen. Het CDA vindt het maatschappelijk middenveld uitermate belangrijk.

Daarom staan we voor:

- **het versterken van ontmoetingsplekken, zoals**
 - bibliotheken
 - buurthuizen
 - cultuurhuizen
 - kerken
 - verenigingen
 - sportkantines
 - scholen

Sterke ontmoetingsplekken staan borg voor een sterke samenleving. In zo'n samenleving is sprake van sociale samenhang. Door elkaar te ontmoeten in kerken, bij biljartclubs, op sportvelden en dergelijke, horen wij ergens bij en hangen we niet als los zand aan elkaar. Het CDA wil ontmoetingsplekken versterken, verduurzamen en lokale (ook kleinschalige) initiatieven ondersteunen.

Inwoners Schalkhaar houden kerk open

De financiële nood staat veel kerkelijke gemeenten en parochies tot aan de lippen. Veel kerkgebouwen worden daarom aan de eredienst onttrokken. Dat lot trof zo'n twee jaar geleden ook de H. Nicolaaskerk in Schalkhaar, nabij Deventer. Voor de mis konden de parochianen op zondag voortaan terecht in de Broederkerk in het centrum van Deventer. Maar dat schoot parochianen én andere dorpingen in het verkeerde keelgat. De Nicolaaskerk staat centraal - ook letterlijk - in hun dorp en dorpsgemeenschap. De inwoners van Schalkhaar namen het heft in eigen hand. Ze organiseerden een handtekeningenactie in hun dorp. En wat bleek? Het dorp was mordicus tegen sluiting. De gelovigen en hun dorpsgenoten sloegen de handen

ineen en riepen een speciale commissie in het leven, die belast werd met het bedenken van toekomstplannen voor de Nicolaaskerk die het algemeen belang dienen. De jaarlijkse Maria van Frieswijk-viering bijvoorbeeld kreeg een modern jasje met toneel en muziek en werd daardoor aantrekkelijk voor iedereen. Inderdaad zat de kerk tijdens de viering vol met wel en niet gelovige dorpelingen. Ook werd een deel van het kerkelijk vastgoed bestemd als dorpshuis. Het oude dorpshuis was namelijk gesloten, waardoor de dorpsgemeenschap nergens meer terecht kon voor vergaderingen, ontmoetingen, de schaakclub, etc. Een deel van het vastgoed levert inmiddels geld op door verhuur en algemene bestemmingen. En de kerk kan open blijven. Op zondag hoeven de parochianen niet meer uit te wijken naar Deventer. Zo is de Nicolaaskerk een ontmoetingsplek geworden voor het hele dorp. (Bron: Gezamenlijk Zondagsblad voor Drenthe, Overijssel en Flevoland)

1.1. Werken aan kansengelijkheid voor allen

Nog lang niet iedereen draait volwaardig mee in de maatschappij. Denk aan laaggeletterden, die de basisvaardigheden (lezen, schrijven, mondelinge taalvaardigheid) niet voldoende beheersen. Denk ook aan mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. Alle burgers moeten de kans krijgen zo goed mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving. Wij ondersteunen initiatieven die laaggeletterdheid tegengaan en initiatieven die gericht zijn op kansengelijkheid voor mensen met een beperking. Ook supporten we waar we maar kunnen het werk van vrijwilligers en mantelzorgers die actief zijn voor deze groep(en).

[provincie overijssel werkbezoek solk](#)

1.2. Herbestemmen van maatschappelijk vastgoed

Scholen, culturele centra, theaters, opvanghuizen, gezondheidscentra, buurthuizen, kerken en sportaccommodaties hebben een publieke functie met een meerwaarde voor de lokale samenleving. Zulke gebouwen en terreinen worden 'maatschappelijk vastgoed' genoemd, ze zijn noodzakelijk om de levenskwaliteit van een samenleving in stand te houden en zo nodig te verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan kleine kernen. Voor ouderen is het belangrijk dat daar een buurthuis is en een afhaalpunt voor medicatie, maar ook jongeren hebben behoefte aan goede voorzieningen en een ontmoetingsplaats. In onze visie moet maatschappelijk vastgoed dat geen functie meer heeft zoveel mogelijk hergebruikt worden, liefst voor meerdere doelen (multifunctioneel). Initiatieven vanuit de gemeenschappen worden actief gestimuleerd.

immaterieel erfgoed

De cultuur van nu verbindt ons met vorige en toekomstige generaties. Daarom zijn tradities, rituelen, ambachten, vieringen, feesten en verhalen kostbaar en van grote sociale waarde voor dorp en stad; ze verbinden mensen die elkaar anders niet zo snel tegenkomen. We noemen dit 'immaterieel erfgoed', het DNA dat ons verbindt, de schakel tussen verleden, heden en toekomst. Daar is veel aandacht voor in deze tijd, waarin grote groepen mensen geen aansluiting meer vinden bij de samenleving, nu kerken en verenigingen mensen steeds minder weten te binden. [corsoklooster.nl](#)

Samen voor elkaar

Via het digitale platform SamenVoorElkaar krijgen inwoners van Overijssel hulp bij het starten van initiatieven in de eigen leefomgeving, bijvoorbeeld voor een leefbaar platteland, noaberschap of vrijwilligersactiviteiten. Ook worden de initiatiefnemers ondersteund bij het vinden van financiering.

Het voordeel van SamenVoorElkaar is dat mensen van elkaar leren en de provincie vooral een verbindende en faciliterende rol heeft.

[samenvoorelkaar.nl](#)

1.3. Sociale hypotheek

Voor maatschappelijk vastgoed dat men een multifunctionele bestemming wil geven, kan een sociale hypotheek aangevraagd worden. Dat kan bijvoorbeeld een dorpshuis, kulturhus, wijkcentrum, sportaccommodatie of gemeenschappelijke ruimte voor maatschappelijke organisaties zijn. De lening wordt niet terugbetaald door middel van rente en aflossing, maar met vrijwilligerswerk, dat in Overijssel uitgevoerd moet worden. De focus van een sociale hypotheek ligt niet op geld of vastgoed, maar op mensen en is bedoeld voor een vitaler, gezonder en inclusiever Overijssel.

1.4. Gezondheid

Gezond leven is de voorwaarde voor een goed leven. Het CDA zet daarom in op preventie. Hierin spelen gezonde voeding, voldoende beweging en een zinvol bestaan een belangrijke rol. Met een preventieve aanpak voorkomen we dat fysieke en mentale gezondheidsproblemen uit de hand lopen, vanwege hoge kosten, die nodig zijn voor langdurige zorg. [regio twente zet vol in jogg](#)

1.5. Toegankelijke zorg

Het belang van een patiënt in de zorg staat altijd voorop. Daarom kiezen wij voor minder marktwerking en meer samenwerking als basis voor de zorg. We streven ernaar dat regioziekenhuizen open blijven, zodat inwoners verzekerd zijn van de belangrijkste basiszorg dichtbij hun woonplaats. Ook de acute zorg moet in de regio bereikbaar zijn.

[blijve reacties onderzoek kinderhartchirurgie](#)

Op regionaal niveau is samenwerking nodig over de grenzen van de zorgdomeinen heen; zo zorgen we ervoor dat het zorgaanbod in iedere regio past bij de zorgvraag. Samenwerking komt niet vanzelf tot stand en vraagt om een duidelijke regie en sturing door gemeenten, zorgkantoren en zorgverzekeraars in de regio.

1.6. Zorgcoöperatie

Een zorgcoöperatie is een netwerk van mensen uit een dorp of een wijk die zelf zorg regelen. Dat gebeurt bijvoorbeeld in Fleringen. In dit dorp kennen de mensen elkaar. Zorgen voor elkaar is er heel gewoon. Dus toen een zorgcoöperatie in het leven werd geroepen, zijn veel inwoners er lid van geworden. In Fleringen kennen de mensen elkaar. Zorgen voor elkaar is er heel gewoon. Men is er begonnen met een zorgcoöperatie, waarvan veel bewoners lid zijn geworden. De coöperatie heeft drie doelstellingen. Ten eerste: omkijken naar elkaar moet je gewoon doen. Ten tweede: als er iets meer zorg nodig is, kun je een 'dorpsondersteuner'

inschakelen. Ten derde: zet activiteiten op, om bijvoorbeeld iets te doen tegen vereenzaming. Als CDA Overijssel blijven we dit initiatief ondersteunen.

[tubantia fleringen dorpsondersteuner](#)

Noaberdeal in Oldenzaal:

Jonge vrijwilligers werken, leren én verdienen

Jordi Schutten, vijftien jaar, doet op het ROC Twente de opleiding manager/ondernemer horeca. In zijn vrije tijd voetbalt hij bij RKSVC Neo in Borne, waar hij een jeugdteam traint. Het kost hem een paar uurtjes per week op maandag en woensdag en zaterdag een wedstrijd. "Ik doe mee met FC Noaber omdat de stichting jongeren stimuleert om met een kleine bijdrage vrijwilligerswerk te doen", vertelt hij op de website.

Net als Jordi is ook Bas Luttkhuis (15) in zijn vrije tijd actief bij FC Noaber. Hij doet in zijn laatste schooljaar een 'noaberdeal' bij Quick'20 in Oldenzaal. Daar helpt hij elke zaterdag vier uur in de kantine. Jordi: "Ik help bij frituren, gehaktballen draaien, bijvullen, schoonmaken en nog veel meer. Ik heb dit baantje hard nodig. Ik wil in 2023 graag naar de World Scout Jambouree in Zuid-Korea, omdat ik een explorer ben bij scoutingvereniging Peerke Donders. Ik heb al erg veel geleerd dankzij FC Noaber en zou het iedereen willen aanraden."

Stichting FC Noaber is in 2019 opgericht om jongeren van 14 tot en met 27 jaar de mogelijkheid te bieden vrijwilligerswerk te doen bij een vereniging, welzijnsinstelling, zorginstelling, basisschool of andere organisatie. Dit gebeurt in het kader van maatschappelijke diensttijd (MDT). De jongere kiest zelf iets wat bij hem of haar past en sluit een vrijwilligersovereenkomst (een Noaberdeal) met FC Noaber. En het mooiste is dat hij/zij werkt, leert, en ook nog een kleine vrijwilligersvergoeding krijgt. Het project is een groot succes. fenoaber.nl

1.7. Vrijwilligers

Ook voor Overijssel geldt: met elkaar bereik je meer dan in je eentje. We zien dat in culturele verenigingen, scholen, (sport)clubs, samenwerkingsverbanden, religieuze instellingen, familie, gezin en ook gewoon op straat. In deze sociale basisstructuur ontmoeten ondersteunen en inspireren mensen elkaar. Vrijwilligers en mantelzorgers zijn daarbij onmisbaar. Het CDA is een partij van en voor alle mensen die een positieve bijdrage willen leveren aan onze steeds veranderende samenleving.

Het CDA wil:

- steun bieden aan provinciale organisaties die lokaal vrijwilligers en mantelzorgers bijstaan met kennis en kunde
- innovatieve voorbeeldprojecten aanjagen, gericht op versterking van het vrijwilligerswerk (FC Noaber)
- Overijsselse vrijwilligersprijzen blijven stimuleren
- de module Huswerk van de VOSVI en Saxion uitbouwen om deskundigheid van bestuurders, managers of beheerders van verenigingen en accommodaties te vergroten
- samen met de Overijsselse KBO / PCOB gericht blijven werken aan het Platform Vrijwillige Inzet

1.8. Sport en bewegen

Het grote maatschappelijk belang van sport en bewegen is evident. Sport verbindt mensen, bevordert gezondheid, leert omgaan met normen en waarden, heeft grote toeristische en recreatieve waarde en draagt bij aan het provinciale vestigingsklimaat. Het CDA hecht dan ook aan een gezonde, sportieve leefomgeving. Wij geloven in de belofte van Sportnetwerk Overijssel: in 2025 staat de provincie Overijssel in de top drie van meest sportieve, gezonde en inclusieve provincies van Nederland!

Het CDA wil:

- dat iedereen moet kunnen sporten
- talentherkenning en talentontwikkeling ondersteunen
- het Overijssels Sport- en Beweegakkoord versterken en uitbouwen
 - met daarin specifieke aandacht voor het werk van de buurtsportcoaches
- programma's voor gezonde leefstijl en voeding voor jong en oud stimuleren
- sportevenementen nét dat extra zetje geven om door te kunnen gaan
 - met dien verstande dat bij topsportevenementen waaraan de provincie een bijdrage levert, via gerichte activiteiten de verbinding wordt gelegd met breedtesport, inclusiviteit en gezondheid
- initiatieven voor bovenregionale sportvoorzieningen met kennis en kunde ondersteunen
- een duurzame, toegankelijke en veilige provinciale sportinfrastructuur ondersteunen, om een leven lang te kunnen sporten en bewegen. We blijven investeren in SNO (Sportieve Naschoolse Opvang).
[nlsportraad essentie van sportwet](#)

evenementen

We blijven als CDA beeldbepalende én kleinere evenementen in Overijssel ondersteunen, vanwege hun betekenis voor de sociale samenhang, de economie en de aantrekkelijkheid van onze provincie.
[youtube active creations zwartsluis onder zeil](#)

1.9. Kunst en cultuur

Het CDA gelooft dat kunst en cultuur het gemeenschapsgevoel versterkt en dat een sterke stedelijke of regionale identiteit mensen het gevoel geeft dat je ergens thuishoort. Daarom ondersteunen wij makers, instellingen en gezelschappen in de culturele sector, zowel de professionals als de amateurverenigingen, zodat zij de samenleving weer kunnen verrijken, verrassen en vermaken.

[youtube het beste van kampen](#)

erfgoed

In de CDA-visie moet iedereen kunnen profiteren van de onze culturele rijkdommen, ongeacht leeftijd, achtergrond, inkomen en woonplaats. We willen dremfels verlagen, meer mensen betrekken bij het moois dat cultuur te bieden heeft en specifieke aandacht geven aan lokale en regionale musea. Denk bijvoorbeeld aan de Overijsselacademie, een belangrijk kennisplatform en een werkplaats voor het levend houden van ons cultureel erfgoed.

Erfgoed als leefgoed. Dat is meer dan alleen een verzameling oude gebouwen, stenen met historische waarde. De eigen cultuur zorgt al generaties lang voor verbinding in dorpen en steden. Daar moeten én willen we zuinig mee omgaan.

[stentor restauratie Gotisch Huis](#)

Het CDA wil:

- een provinciaal Erfgoedhuis. We stimuleren samenwerking tussen diverse partijen en ondersteunen erfgoedinstellingen, gemeenten, vrijwilligers, scholen en burgers die zich inzetten voor het behouden, benutten en beleven van erfgoed.
[erfgoedplatform.nl](#)
- goed cultuuronderwijs voor alle leerlingen in het (speciaal) basisonderwijs. Dat betekent dat scholen cultuuronderwijs een structurele plek geven in het curriculum. Ondersteuning hiervoor willen wij goed regelen. Om te voorkomen dat cultuureducatie blijft steken in de goede bedoelingen van enthousiaste docenten, directeuren en cultuuraanbieders, zijn afspraken nodig op bestuurlijk niveau en met gemeenten.
[cultuureducatie overijssel](#)

2. Ruimte voor wonen en ondernemen

Overijssel is een fantastische provincie. Hier is het goed leven, wonen en werken. Als CDA zijn wij trots op wat onze provincie te bieden heeft aan cultuur en natuur: de taal, evenementen, bedrijven, dorpen, steden, landschappen. Wij zijn zullen er alles aan doen om dit zo te houden en te versterken.

2.1. Perspectief voor boeren

De agrarische sector is nauw verweven met het ons platteland. Zij staat voor grote veranderingen, ook bij ons. Samen ingewikkelde vraagstukken proberen op te lossen, is verreweg de meest verkieslijke weg. Daarom faciliteren we onze boeren optimaal in het aanpakken van deze zware opgaven. En we stimuleren hen waar nodig bij het transformeren van hun bedrijf. Ook willen we de kloof tussen boer en burger dichten. Het oplossen van de stikstofcrisis is een opdracht van ons allemaal, dus willen wij boer en burger aanmoedigen hierin hand in hand op te trekken.

CDA Overijssel wil 'plattelandspact'

In Nederland, en ook op het Overijsselse platteland vertrouwen inwoners de overheid niet erg meer. Vlaggen hangen ondersteboven, als een treurig teken van protest. Het stikstofbeleid van het kabinet is de concrete aanleiding, maar er is meer aan de hand. Mensen hebben het gevoel dat de regio onvoldoende wordt gehoord, voor voldongen feiten wordt gesteld en dat perspectief ontbreekt. En dat terwijl er grote opgaven liggen, zoals behoud van de natuur, verbeteren van de waterkwaliteit en een beter toekomstperspectief voor de landbouw. Door de stikstofimpasse zit de regionale economie op slot. Er worden nauwelijks nog vergunningen verstrekt voor woningbouw, bedrijvigheid en wegen.

CDA Overijssel wil deze situatie doorbreken. Door samen aan de slag te gaan, creëren we verbinding en onderling vertrouwen. Als noabers werken we ons eigen plan uit. We nemen verantwoordelijkheid en lossen problemen op. Dat kunnen we in Overijssel! Maar, dan moeten we wel een aantal zaken vooraf duidelijk hebben. Het CDA stelt voor dat de provincie een provinciaal plattelandspact opstelt met alle betrokken partijen: zoals LTO, NAJK, natuurorganisaties, landschapsbeheerders en werkgeversorganisaties.

In het plattelandspact staat beschreven met welke gebiedsprocessen we

aan de slag gaan en wat de uitgangspunten zijn van: herstel van de natuur, perspectief voor de landbouw én een economisch vitaal platteland. Deze drie doelen zijn voor CDA Overijssel onlosmakelijk met elkaar verbonden. Aan het plattelandspact moeten alle maatschappelijke partijen het vertrouwen kunnen ontlenuen dat hún belang serieus wordt genomen, zodat zij samen met de provincie aan de slag kunnen gaan. [cda 'plattelandspact'](#)

Het CDA wil:

- werken aan schonere lucht, een schonere bodem en schoner water en aan een goede natuurkwaliteit in onze 24 Natura 2000 gebieden, conform de wettelijke bepalingen.
- dat landbouw, industrie, vervoer, bouw, scheepvaart en luchtvaart alle hun aandeel leveren in de reductie van de uitstoot van stikstof.
- samen met alle belanghebbenden realistische gebiedsplannen uitwerken, die uitvoerbaar en betaalbaar zijn. De ruimtelijke gevolgen van het stikstof- en waterbeleid zijn ingrijpend en raken het grondbezit van boeren.
- De uitkoop van 'stoppers' kan ruimte bieden om 'blijvers' te helpen, mits er voldoende tijd is om de processen van grondmobiliteit zorgvuldig en op basis van vrijwilligheid te doorlopen.
- dat landbouw een belangrijke drager blijft van onze regionale economie en van een vitaal platteland. Overijssel kan én wil met haar goede landbouwgronden en sterke agrarische bedrijven een bijdrage leveren aan de voedselproductie in Nederland en Europa.
- met boeren als onze bondgenoot werken aan het behoud van natuur en biodiversiteit. We ondersteunen actief de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen, waarbij boeren een eerlijke boterham kunnen verdienen, innovaties kunnen doorvoeren en een langjarige ergoeding ontvangen voor agrarisch natuurbeheer en groeneblauwe diensten. delandbouwers.nl
- zo veel mogelijk de feitelijke staat van de natuur en de effecten van maatregelen monitoren; we gaan niet uit van modellen en de theoretische kritische depositiewaarde (KDW).
- niet dat extra inspanningen nodig zijn aan Nederlandse kant als in natuurgebieden in het grensgebied doelen onhaalbaar zijn door buitenlandse emissies.
- bredere aandacht voor sociale, economische, culturele en regionale effecten die de leefbaarheid van het platteland bepalen. Daarom moe-

ten gemeenten een actieve rol krijgen bij het verbinden van lokale partners. Wij streven ernaar de kennis en energie van inwoners te benutten en te faciliteren.

- door middel van een 'plattelandspact' aan de slag, *(zie kader 'CDA Overijssel wil 'plattelandspact'. Hierin staat beschreven om welke gebiedsprocessen het gaat en wat de uitgangspunten zijn)*
Samenwerking met boeren is een randvoorwaarde voor onderhoud en beheer van natuurgebieden. Voor de toekomst van het landelijk gebied is van cruciaal belang hoe de diverse partijen samen omgaan met de taken die er nu al liggen.
 - landbouwgrond alleen bestemmen als natuurgebied als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de natuurdoelstellingen. Indien mogelijk blijft de bestemming agrarisch met beperking. Hierdoor is het aanvragen van Europese bijdragen en agrarisch natuurbeheer mogelijk. Natuur draagt dan bij aan het verdienmodel van de agrariër. Ook ontstaat er zo een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het landelijk gebied.
 - langjarige contracten (minimaal 25 jaar). Deze zijn essentieel om samen met de agrarische sector de opgaven waar we voor staan te kunnen realiseren. Voor het CDA is dat het uitgangspunt.
- [stimuland coöperatief plan Staphorst](#)

2.2. Vestigingsklimaat

Inwoners en bedrijven moeten zich thuis voelen in Overijssel, nieuwkomers moeten zich welkom voelen. Daarom willen we werken aan een goed vestigingsklimaat voor mensen, bedrijven en organisaties. We streven naar versterking van de volgende sectoren:

- economie en arbeidsmarkt
- onderwijs
- cultuur
- infrastructuur (veilige wegen, goede bereikbaarheid van dorpen, steden en buitengebied)
- zorg (huisartsen, (streek)ziekenhuizen)
- natuur en landschap
- agrarische sector
- woningsector (voldoende woningbouw)

2.3. Arbeidsmarkt

De roep om personeel is in bijna alle sectoren zeer groot, waardoor de economie

onder druk komt te staan. De provincie is met betrekking tot de arbeidsmarkt niet meer gericht op het creëren van banen en het aantrekken van nieuwe ondernemingen, maar wil aandacht besteden aan het aantrekken van personeel en het ondersteunen van bedrijven bij vraagstukken op het gebied van: ruimte, water, CO2, circulariteit en stikstof.

Het CDA streeft naar een gezonde arbeidsmarkt. Wij willen onbenut arbeidspotentieel op weg helpen naar een baan. Denk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, met een arbeidsbeperking vanwege long-covid, of met een WIA- of WW-uitkering; hun drempel naar de arbeidsmarkt is hoger, maar niet onoverbrugbaar.

In onze provincie is de maakindustrie belangrijk. De sterk vertegenwoordigde familiebedrijven zijn van onschatbare waarde voor de lokale en regionale economie. Daarom ligt onze focus op het midden- en kleinbedrijf, waar veel oog is voor vakmanschap. Jaarlijks leveren de Overijsselse MBO-onderwijsinstellingen gekwalificeerde arbeidskrachten af, die theoretisch en praktisch goed opgeleid zijn. Het CDA is dan ook een groot voorstander versterking van het MBO en blijft zich inzetten voor goede opleidingen. Ook willen we de samenwerking tussen ondernemers en onderwijs verder intensiveren. De provincie speelt hierin een faciliterende rol.

Het CDA wil:

- goede initiatieven op terrein van onderwijs-arbeidsmarkt stimuleren via medefinanciering. Vakschool 100% Gastvrij in het Vechtdal is daar een goed voorbeeld van.
 - mensen die gestopt zijn met hun opleiding (bijvoorbeeld door covid of omdat zij direct gaan werken), of van beroep willen veranderen maar niet voldoen aan de functie-eisen, stimuleren om toch een opleiding te volgen door het toekennen van een scholingscheque.
 - werkgevers stimuleren de mens centraal te stellen in hun organisatie. Werknemers moeten een loopbaanperspectief hebben tot aan hun pensioen.
 - de samenwerking tussen praktijkgericht onderwijs, theoretisch gericht onderwijs en bedrijven blijvend stimuleren.
 - nieuwe initiatieven om het tekort aan personeel in de zorg, ICT en techniek op te lossen, (financieel) ondersteunen. De provinciale steun aan het Twents Fonds voor Vakmanschap en Upgrade Regio Zwolle zijn goede voorbeelden.
- [twents fonds voor vakmanschap en ontwikkelfonds - cleantech regio](#)

- werkgevers stimuleren het onbenut potentieel van 'ouderen' duurzaam in te zetten.
- de positie verbeteren van het aantal arbeidsmigranten, dat de afgelopen jaren is verviervoudigd. We zijn er voorstander van het aantal mensen dat naar Nederland komt te beheersen en daarmee de samenleving in evenwicht te houden.
- de Overijsselse kennisinfrastructuur versterken, zodat alle regio's hiervan profiteren. We willen meewerken aan een goede samenwerking tussen universiteiten, praktijk- en theoretisch onderwijs met het bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties.

2.4. Familiebedrijven

Het midden- en kleinbedrijf is de ruggengraat van de Overijsselse economie. Het zijn de innovatieve ondernemers in bouw, logistiek, maakindustrie, techniek, retail, dienstverlening, toerisme en ICT, die zorgen voor onze banen. Veel van deze bedrijven zijn bovendien familiebedrijven, die zich de belangen van hun werknemers, de leefomgeving en de toekomstige generaties sterk aantrekken. Deze bedrijven dragen actief bij aan een economie waarin het niet gaat om winst op korte termijn, maar om welbevinden van de inwoners. Het CDA hecht grote waarde aan de manier waarop familiebedrijven invulling geven aan door waarden gedreven ondernemerschap. Daarom willen we het programma 'Family Next' doorzetten, waarin de provincie familiebedrijven ondersteunt bij zaken als opvolging, digitalisering en verduurzaming. [family next overijssel](#)

Familiebedrijven als ruggengraat!

Merle Scholte op Reimer staat als jonge vrouw haar mannetje in de bouwwereld. Twee jaar geleden nam ze met haar partner Lex Lansink het bouwbedrijf van haar ouders over. Zij maakte gebruik van de regeling voor jonge bedrijfsopvolgers. "De hulp van de provincie is welkom, want de crisis heeft er ook bij ons bedrijf flink ingehakt; grote investeringen zijn uitgesteld. Ik wil aanpassingen in het bedrijf die ervoor zorgen dat onze vaste lasten lager worden, zodat we minder kwetsbaar worden. Zo wil ik bijvoorbeeld een verwarmingssysteem voor onze werkplaats dat draait op het afvalhout. Dat bespaart stookkosten. Dankzij de hulp van de provincie kunnen we die investeringen eerder doen. Het is voor ons een steuntje in de rug.

Het CDA wil:

- van Overijssel de meest MKB-vriendelijke provincie van Nederland maken. Bij de verkiezingen van MKB Nederland eindigen we de laatste jaren steevast in de top drie, een ambitie die we moeten vasthouden.
- een MKB-toets uitvoeren bij beleidsvoorstellen en aanbestedingen, zodat de impact van provinciaal beleid op ondernemers en het vestigingsklimaat helder is.
- de ontwikkeling en groei van bestaande bedrijven accommoderen. Hierbij lopen we steeds meer aan tegen ruimtelijke beperkingen. Daarom moeten we:
 - de ruimte op bestaande bedrijventerreinen beter benutten. Hiertoe zetten we samen met gemeenten en de Herstructureringsmaatschappij een nieuw programma op voor herstructurering.
 - bij de ontwikkeling van nieuwe werklocaties vanaf het begin aandacht besteden aan inpassing in de omgeving, slim ruimtegebruik en duurzaamheid.
 - kritischer worden bij de toelating van nieuwe ondernemingen. Niet de kwantiteit maar de kwaliteit van de bedrijvigheid staat voorop.
 - bestaande ruimte en menselijk kapitaal slimmer benutten door sociale en technologische innovatie te stimuleren.
- ruimte blijven bieden aan de uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen voor lokaal gebonden bedrijven. Grootschalige ontwikkelingen (zoals logistieke) concentreren we op plekken die goed bereikbaar zijn via weg, water en spoor. We willen 'verdozing' van het landschap tegengegaan.
- vasthouden aan de regionale samenwerking met het bedrijfsleven, onderwijs en gemeenten in regionaal verband: de Twente Board, regio Zwolle en de stedendriehoek Deventer-Zutphen-Apeldoorn.
- bijdragen aan ruimtelijk-economische ontwikkelingen die de aantrekkelijkheid van de provincie voor jong talent en startende ondernemers vergroot. Voorbeelden zijn de Spoorzone Zwolle, De Kien in Deventer en Kennispark in Enschede, waar een dynamische omgeving voor wonen, werken en vernieuwend ondernemen wordt gecreëerd. [youtube stadscampus de kien](#)
- via provinciale fondsen en stimuleringsregelingen actief bijdragen aan innovaties die ondernemers helpen slimmer en schoner te produceren. Het CDA wil werken aan een regionale economie die

minder grondstoffen gebruikt/verspilt, die de hoeveelheid afval reduceert, die zuinig omgaat met water en energie en die minder CO2 en stikstof uitstoot. Een mooi voorbeeld is ons programma Boost voor de regionale maakindustrie [boost smart Industry](#)

2.5. Sterk klimaat voor startups en scale-ups

Veel startups van vroeger zijn de familiebedrijven van nu. Een veranderende samenleving biedt kansen voor bestaande bedrijven en nieuwe startups. We hoeven maar te denken aan alle mogelijkheden die automatisering en energietransitie bieden. Nieuwe startups en scale-ups (opschalende succesvolle startups) kunnen floreren in een sterk economisch klimaat. Ze dragen bij aan het oplossen van maatschappelijke problemen. Ze zorgen voor meer werkgelegenheid. Ze hebben meer innovatiekracht door het binnenhalen en behouden van talent. Met name Twente met zijn maakindustrie staat bekend om een levendig startup-klimaat. Wij streven ernaar tot de beste startup-ecosystemen van Europa te behoren. Voor startups en scale-ups is het in elke fase van de ontwikkeling lastig passende financiering te vinden, het aanvragen kost veel tijd en moeite. Er is een mismatch tussen vraag en aanbod. Het landschap van subsidies, leningen en studiebeurzen is versnipperd. Veel financiering landt bovendien niet in de regio. Overijssel, regio Twente, onderwijs, ondernemingen en faciliterende bedrijven maken samen een masterplan voor een sluitende financieringsketen en voldoende kapitaal voor start- en scale-ups. Wij ondersteunen dat van harte.

2.6. Recreëren en toerisme

Om een sterkere concurrentiepositie in Nederland te krijgen. We zetten ons in voor het duurzaam professionaliseren, innoveren en vermarkten van de vrijetijdseconomie in Overijssel. Door een groeiend aantal bezoekers en gasten uit binnen- en buitenland zullen de bestedingen toenemen. Ook levert de vrijetijdseconomie substantieel en structureel een bijdrage aan de werkgelegenheid in Overijssel.

We zullen blijven inzetten op het programma 'Vitale vakantieparken'. Belangrijke partners hierin zijn Gastvrij Overijssel en MarketingOost. Verder streven we naar een samenspel met de landbouw, want recreatie en landbouw bijten elkaar niet, maar gaan juist hand in hand. [vechtdal overijssel vakantie met zorg](#)

balans

Groei in toerisme en recreatie dienen in balans te blijven met de leefbaarheid van de regio. Daarom moeten ondernemers de kans krijgen te groeien en een boost

te geven aan economie en werkgelegenheid, zonder dat dit negatieve gevolgen heeft voor natuur en bewoners. Binnen de nieuwe omgevingsvisie willen we ons 'vrijtijdlandschap' nog sterker benutten en beleven.

[visit weerribben wieden](#)

2.7. Inclusief

Het CDA denkt inclusief; dat betekent 'iedereen hoort erbij'. Wij staan voor een inclusieve samenleving en dus ook voor een inclusieve arbeidsmarkt. Alle mensen die onderdeel zijn van de Overijsselse samenleving moeten onbeperkt kunnen meedoen! Het CDA wil daar krachtig aan meewerken op alle leefgebieden. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is het hebben van werk. Voor veel mensen gaat het dan niet alleen over het verwerven van een inkomen, maar ook over de omgang met collega's, het gevoel ergens bij te horen en het kunnen inzetten van je talenten. Mee mogen doen met de arbeidsmarkt verhoogt het welbevinden van mensen. Daarom wil het CDA niet het werk naar de mensen brengen, maar andersom. Te veel onbenut arbeidspotentieel staat aan de kant, op alle niveaus van de arbeidsmarkt.

2.8. Over de grens

Voor een goed ondernemersklimaat denken we over de grenzen heen (Europa, Duitsland, regio's). Initiatieven om de arbeidsmarkt interregionaal en internationaal te versterken, zullen we van harte ondersteunen.

2.9. Bouwen

Bij een goed vestigingsklimaat hoort een goed woon- en leefklimaat. Onnodig te zeggen dat de woningnood groot is en dat woningbouw in stad en ommeland hard nodig is. Overijssel bouwt in de komende jaren 50.000 woningen.

Het CDA wil:

- bouwen voor
 - oud en jong (doorstroomwoningen en starterswoningen)
- mensen die zorg nodig hebben (zorgwoningen) [tepasse.nl](#)
- mensen die in hun eigen omgeving willen blijven wonen (doorstroomwoningen, tiny houses, woningsplitsing)
- mensen die naar nieuwe woonvormen zoeken (CPO: Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) [youtube cpo lemelerfeld](#)
- studenten (passende en betaalbare studentenhuisvesting in studentensteden)

- maatschappelijk vastgoed hergebruiken
- de afspraken binnen de regionale Woondeals proberen te versnellen. De gemeenten zijn aan zet.
- samen met de woningcorporaties en vanuit een ondersteunende rol het aanbod van betaalbare (huur)woningen vergroten.
- waar mogelijk overbodige regelgeving wegnemen en waar nodig met kennis en kunde via aanjaagbrigades gemeenten ondersteunen bij de versnelling.
- focussen op betaalbaarheid en bereikbaarheid. Het herintroduceren van de starterslening is een optie.
- wil compensatiewoningen uit 'Erven met kwaliteit' laten landen in nieuwe woonwijken en/of kernen, waarbij we de regie bij gemeenten laten.
- wil mogelijkheden bieden om leegstaande (agrarische) gebouwen in het buitengebied om te zetten in kleinschalige appartementen en/of woningsplitsing voor jong en oud.
- samen met de woningbouwcorporaties de verduurzaming in de sociale (huur)sector versnellen:
- door aandacht te geven aan programma's die gericht zijn op het aanpassen of vervangen van huurwoningen voor levensloopbestendige woningen
- door het stimuleren van 'nul-op-de-meter woningen' bij nieuwbouw en het afkoppelen van het gas bij renovatie.

Schuur voor rood

CDA Overijssel wil zich richten op 'compensatiewoningen en woon-zorg combinaties' en het rood-voor-rood beleid verbreden naar schuur-voor-rood. Want hoe mooi zou het zijn dat de sloopmeters van agrarische schuren als bouwkaavel beschikbaar komen in woonwijken. Daarmee kunnen we voorkomen dat het platteland voor blijvende agrariërs op slot gaat door nieuwe woningen. Agrariërs die gaan stoppen, worden niet langer verplicht om op eigen erf een kavel aan te bieden. Zo wordt het nog aantrekkelijker om oude leegstaande schuren op te ruimen en ons mooie landschap een kwaliteitsimpuls te geven. De stoppende agrariër moet goed gecompenseerd worden.

[youtube boer harrie](#)

binnensteden

Een bruisende binnenstad maakt een stad aantrekkelijk voor inwoners, forensen, dagjesmensen en toeristen. Lege winkel- en kantoorpanden doen daar afbreuk aan. Om leegstand aan te pakken zijn in samenwerking met actieve ondernemers mooie projecten opgezet. Op initiatief van het CDA is leegstand in binnensteden en herstructurering van bedrijventerreinen via gemeenten gerealiseerd. De Hanzestedenlijn verbindt negen Hanzesteden in Overijssel en Gelderland, zoals Deventer, Zwolle, Hasselt en Kampen. Door deze spoorlijn kan het groeiend aantal internationale bezoekers beter verspreid worden over de regio.

doorstroming

Inwoners moeten zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. Daarom ondersteunen wij als initiatieven om doorstroming mogelijk te maken. Mensen moeten tijdig hun huis kunnen verruilen voor een bereikbare, betaalbare woning in hun eigen buurt/wijk, die voorziet in hun behoeften van dat moment. Een jong gezin heeft andere woonbehoeften dan een pensionado of starter.

Het CDA is groot voorstander van zelfredzaamheid en samenredzaamheid. Met inzet van hun sociale netwerk kunnen ouderen langer zelfstandig wonen. Om samenredzaamheid positief te beïnvloeden willen wij inzetten op pre-mantelzorgwoningen. Door de vergrijzing komt er ook steeds meer vraag naar tijdelijke passende woningen, die dicht bij familie gebouwd (of verbouwd) moeten kunnen worden. In voorkomende gevallen is dan altijd mantelzorg in de buurt. En zeker niet onbelangrijk: vereenzaming kan op die manier ook worden tegengegaan.

uitbreiding en inbreiding

Bij dit alles moet een goede balans tussen stad en platteland, tussen verstening en groen, niet uit het oog verloren worden. Uitbreiding van de stad mag niet ten koste gaan van het platteland, er mag geen ingrijpende schade worden toegebracht aan het dorpskarakter van omliggende dorpen, het landschap en de omringende natuur. Verregaande verstedelijking van dorpen moet tegengegaan worden. Voor zowel dorp als stad geldt: zorgvuldige uitbreiding en inbreiding. Bij inbreiding worden lege plekken tussen huizen binnen de bebouwde kom benut voor nieuwe woningen.

In dit verband wijzen we ook op vrijkomende agrarische gebouwen en terreinen in het buitengebied. Hoe vullen we deze locaties in? Wat zijn de mogelijkheden? Waarmee is de regio gediend? Als agrariërs vertrekken en er komt woonruimte vrij, dan willen we die binnen twee jaar beschikbaar kunnen stellen aan de dichtstbijzijnde woonkern.

Het CDA is voorstander van kleinschalige uitbreiding van dorpen en kernen, met als doel starters de mogelijkheid te bieden in hun woon- of geboorteplaats te blijven wonen. Dit is cruciaal voor de leefbaarheid en de toekomst van de dorpen.

Lutten Leeft

Lutten Leeft. Wie daaraan twijfelt, moet maar eens een bezoekje brengen aan de website luttenleeft.nl. Dit samenwerkingsverband van diverse organisaties en vrijwilligers streeft naar goede leefbaarheid en bereikbaarheid van het platteland en behartigt de belangen van de dorpen Oud Lutten, Keiendorp en Lutten. Initiatieven van dorpsbewoners zetten zij om in concrete plannen en voorstellen, die ze indienen bij de gemeente Hardenberg (en andere overheden). De beste manier om een buurt/regio op de kaart te zetten, is eendrachtig samenwerken, weten ze in Lutten. Dat zorgt voor meer onderlinge verbinding en bovendien maken vele handen licht werk. Het succes van Lutten Leeft is te danken aan de saamhorigheid, daadkracht, het ondernemerschap en omzien naar elkaar van de dorpsamenleving. Samen werken ze aan leefbaarheids- en duurzaamheidsprojecten.

Lutten Leeft omvat inmiddels verschillende werkgroepen: Lutten Bouwt, Lutten Levert, Stratenfestival Lutten Life, Lutten Schoon, Lutten helpt en Bewust Veilig. In Lutten Leeft participeren twee Plaatselijke Belang-groepen, Buurtvereniging Keiendorp, ondernemers, kerken, basisschool, verenigingen, Olde Schoeltien, dorps huis, etc.

3. Vitaal platteland, sterke steden

Een goed vestigingsklimaat heeft alles te maken met leefbaarheid in de dorpen, steden en het buitengebied. In het plattelandspact zijn boeren nadrukkelijk onze bondgenoot voor het behoud van natuur en het creëren van een vitale sector.

3.1. Vervoer / mobiliteit

Goede verbindingen zijn uitermate belangrijk voor werknemers, studenten, dagjesmensen en toeristen die heen en weer reizen tussen dorpen en steden. Stad en platteland moeten dan ook effectief met elkaar verbonden zijn en de basis van de infrastructuur moet op orde zijn.

Het CDA Overijssel wil het reizen met de trein stimuleren voor korte reizen van

minder dan 700 km. Snelle (inter)nationale verbindingen zijn in het belang van de hele provincie. Ook zijn vanuit meer stations in Overijssel betere treinverbindingen met Europese steden nodig, zoals Brussel, Parijs, Londen en Berlijn.

Het openbaar vervoer in plattelandsgemeenten willen we verbeteren en moderniseren, hierbij ondersteunen we initiatieven van vervoerders, zoals het initiatief van Arriva om in Staphorst een station te realiseren.

Daarnaast zijn we voorstander van ontmoedigende maatregelen voor vliegen op korte afstanden, en dus tegen opening van Vliegveld Lelystad.

Het CDA blijft pleiten voor forse investeringen in weg, water en spoor.

Prioriteit voor het CDA heeft:

- opwaardering van N35 en N36
- verbetering knooppunt Raalte
- verbetering verkeersveiligheid N50 Kampen/Kampen-Zuid
- doorstroming N50 Kampen-Zuid/Hattermerbroek
- oplossing verkeersknelpunt A1/N35 (Azelo-Buren)
- realisering Nedersaksenlijn (directe spoorverbinding Enschede-Groningen via Emmen)
- opwaardering treinverbinding Berlijn-Amsterdam met een stop in Hengelo
- verduurzaming spoorlijnen zoals Hengelo-Zutphen
- realisering Vloedbeltverbinding (rondweg Zenderen)

nieuwe vervoersvormen

Voor een vitaal platteland is bereikbaarheid van cruciaal belang. Ook de kleine kernen moeten goed bereikbaar zijn per auto en openbaar vervoer. Het CDA wil dan ook ruimte geven aan initiatieven voor nieuwe vervoersvormen en het openbaar vervoer moderniseren. Niet renderende lijnen kunnen vervangen worden, maar pas als er betere, goed uitgewerkt concepten voorhanden zijn.

Flex OV bijvoorbeeld is een nieuwe vorm van openbaar vervoer, waarmee men gemakkelijk en zorgeloos kan reizen. Dat geldt ook voor Deelvervoer. Zowel Flex OV als Deelvervoer moeten zoveel mogelijk toegankelijk gemaakt worden voor iedereen. Wel moet er meer structuur in komen, want helaas ligt wildgroei op de loer.

Een ander mooi initiatief is ANWB AutoMaatje. Nadat de ANWB het in 2015 lanceerde, heeft AutoMaatje zich over het hele land uitgerold. Het blijkt inmiddels ook een beproefd middel tegen de vereenzaming van ouderen.

Verder biedt de GOAN app goede mogelijkheden. Daarmee kan men op elk moment van de dag zonder te bellen een reis boeken.

3.2. Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid is én blijft een speerpunt voor het CDA. Elke weggebruiker dient veilig en vlot van de provinciale infrastructuur gebruik te kunnen maken.

Het CDA wil:

- dat de provincie een inventarisatie maakt van de regionale knelpunten op het Overijssels wegennet, samen met de inwoners, plaatselijke belangenverenigingen, gemeenten en regio's. De provincie moet deze knelpunten in de komende vier jaar oplossen.
- daar met name organisaties als scholen, Fietsersbond, Wandelbond, Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden actief bij betrekken.
- dat het fietsexamen blijft bestaan en dat de provincie hierin een rol blijft spelen.
- de vrij liggende fietspaden langs N-wegen optimaliseren, rekening houdend met de diverse gebruikersgroepen.

[steenwijker courant 370 leerlingen](#)

fietsen

Het CDA is groot voorstander van de fiets. Fietsen is goed voor de gezondheid. Fietsen helpt files te voorkomen. Dus scholier, forens, toerist: ga fietsen! Voor het woon-werk verkeer is de transitie van auto naar fiets cruciaal. In no time is een andere kijk op fietsen en fietspaden ontstaan. Wij van onze kant zetten dan ook sterk in op het realiseren van een hoogwaardig bovenlokaal (snel)fietsnetwerk.

Snelfietspaden zijn veilig en optimaal geschikt voor het afleggen van lange afstanden, waardoor het gebruik van de (elektrische) fiets wordt gestimuleerd. Het aanleggen en uitbreiden van snelfietsroutes is dan ook een logische zaak. Van de dagelijkse verkeersbewegingen in Overijssel vindt 35 procent plaats op de fiets en 4 procent met openbaar vervoer. Dit staat haaks op de investeringen die gedaan worden in fietspaden en OV.

Het CDA wil:

- af van het idee af dat de auto altijd prioriteit heeft in mobiliteitsplannen. Er moet veel meer ruimte worden gegeven aan fiets en voetganger.
- dat er meer wordt geïnvesteerd in fietspaden om de doelstelling van mobiliteit door fietsen op de norm van 35 procent te houden.

- het accent leggen op het versneld realiseren van een hoogwaardig, veilig en bovenlokaal netwerk van snelfietspaden als aantrekkelijk alternatief voor woon- werkverkeer: fietsnelwegf35.nl

over de grenzen

Overijssel heeft zich ingezet voor het spoor Zwolle-Twente-Münster en dit spoor komt er. Het gaat niet louter om een treinverbinding, maar over de ontwikkeling van een interregionaal gebied. Wonen, over en weer werken en zakendoen worden erdoor vergemakkelijkt.

Aandacht voor leefbaarheid

Stel je voor: een leeg platteland, geen koe in de wei, geen carnavalswagen op de weg, geen schoolgebouw aan de horizon. Leegstaande boerderijen, want de gronden zijn opgekocht door de provincie. Verloedering slaat toe, terwijl dat niet nodig is, want plaatselijke ondernemers willen er initiatieven ontplooien.

Stel je voor: een gebied met alleen vakantiewoningen voor toeristen en waar alleen nog beheerders van terreinen werken. Een onleefbaar gebied. Met dat beeld voor ogen, waarschuwen de Hanstiehook-inwoners uit Hezingen enkele jaren geleden de CDA-afgevaardigden die bij hen op bezoek waren. "Door alle regels en beperkingen om natuur te beschermen, haal je de leefbaarheid en toekomst weg uit een gebied. Haal je de agrarische bedrijvigheid weg, en daarmee ook de ziel."

Wat wil het CDA? Plattelandbewoners beheren hun gebied vaak al eeuwen. Als geen ander kennen ze elk hoekje en gaatje van hun landschap. Het CDA wil hen een blijvende toekomst bieden en de noaberschap beschermen. Daarom hebben we de afgelopen coalitieperiode in de provincie Overijssel het actieplan 'Leefbaarheid platteland' opgesteld. Dat betekent concreet dat het Provinciebestuur zich inspant om toekomst te bieden aan (agrarische) ondernemers en de toegankelijkheid van het platteland te versterken. Zonder de liefde en aandacht van de inwoners van het gebied is er geen toekomst voor hen en ook niet voor het buitengebied.

(Meer info: [CDA wil aandacht voor leefbaarheid platteland](#))

3.3 Bruisende binnensteden en vitale dorpskernen

Bruisende binnensteden en vitale dorpskernen zijn essentieel voor de leefbaarheid en vitaliteit van de gemeenten in onze provincie. De komende jaren moet dit volop aandacht krijgen. Het goede werk dat in Overijssel de laatste jaren is verricht vanuit de Stadsbeweging moet worden voortgezet, want binnensteden en dorpskernen zullen de komende jaren een belangrijke transformatie moeten doormaken. De eenzijdige focus op economische waarden (winkelen & horeca) laten we los en een ontwikkeling naar beleving en een brede publieke functie wordt belangrijker. Hierdoor zal een nieuwe balans ontstaan tussen aantrekkelijkheid voor bezoekers en leefbaarheid voor inwoners. Leegstand blijft een continu aandachtspunt. De uitdagingen van ondernemers in het MKB, bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering, zijn groot.

Het CDA is van mening dat de provincie hierin een belangrijke rol dient te spelen door:

- kennis uit te wisselen tussen gemeenten en centrummanagers; in een datagestuurde aanpak dient zij voor belangrijke stuurdata te zorgen.
- het subsidiëren van lokale projecten voor transformatie van binnensteden en dorpskernen.
- het ondersteunen van ondernemers bij het digitaliseren van hun business.

4. Duurzaam denken en doen

Tegen de achtergrond van de huidige energiecrisis is duurzaam leven belangrijker dan ooit. Ook hierbij hanteert het CDA het begrip rentmeesterschap. Wij willen de aarde op een goede manier doorgeven aan een volgende generatie. Het betekent ook dat we oog houden voor de kwaliteit van ons landschap, de leefbaarheid voor mensen en financiële haalbaarheid.

4.1. Sociaal, duurzaam!

Wij hebben ook aandacht voor de sociale kant van de energiecrisis. Denk daarbij aan sportverenigingen die de contributie moeten verhogen, omdat ze de energierekening niet meer kunnen betalen. Maar wat als de leden dat niet kunnen opbrengen? Of buurthuizen die niet elke avond meer open kunnen zijn, waardoor clubs en buurtbewoners hun vaste stek kwijtraken? Daarin hebben we als CDA zeker een taak.

Wij stimuleren het verduurzamen van particuliere woningen, bedrijfsgebouwen en maatschappelijk vastgoed. We maken daarbij gebruik van de Zonneladder om ongecontroleerde groei van energie-initiatieven te voorkomen. In de Zonneladder

is vastgelegd dat eerst zonne-energie op (bedrijfs-)daken moet worden toegepast en dat zonneparken aan een aantal voorwaarden moeten voldoen. Het gaat dan vooral om de inpassing in het landschap en het betrekken van de burgers bij de plannen.

[nergiefonds overijssel opo](#)

behoud van natuur en landschap

Het CDA maakt zich hard voor maatregelen die gericht zijn op behoud van natuur en landschap. Overijssel moet wel Overijssel blijven en haar landschappelijke karakter zoveel mogelijk behouden.

Steeds meer mensen zijn zich bewust van afname van biodiversiteit en hoe belangrijk die is in water en groen, op het platteland, maar ook in de stad. De provincie faciliteert organisaties die de biodiversiteit versterken. Om de zogenaamde groene dooradering van het landelijk gebied te versterken, moeten er eind 2027 minimaal 500 km extra hagen, heggen en houtwallen aangelegd zijn. Daarnaast moeten er meer bloeiende akkerranden komen. Een ambitie die gerealiseerd dient te worden in samenspraak met boeren, burgers, verenigingen en stichtingen, overheden, maatschappelijke organisaties én het bedrijfsleven.

4.2. Duurzaam opwekken van energie

Voor het opwekken van energie willen wij vlot overgaan naar een betaalbare, rendabele, duurzame en daadkrachtige energiemix. Wel zullen we duurzame energiebronnen op sommige plekken moeten begrenzen, zoals windmolens op land. We willen 'verrommeling' van het landschap tegengaan!

We gaan uit van de afspraken over opwekking van duurzame elektriciteit, warmtetransitie in de gebouwde omgeving, en de benodigde opslag en energie-infrastructuur die de betrokken partijen hebben gemaakt (in de RES 1.0).

We vinden dat de uitgangspunten voor grootschalige zonne- en windenergie op voorhand helder ingevuld moeten zijn. Daarbij moet minimaal 60 procent van de opbrengsten ten goede komen aan de lokale gemeenschap.

windenergie

Het CDA gaat de discussie over windenergie niet uit de weg. Windenergie is efficiënt en vult het tekort aan zonne-energie goed aan. Er moet echter wel ruimte en draagvlak voor zijn. Voor kleine windmolens zien we ruimte bij agrariërs, ondernemingen en verenigingen. Grote windmolens (windturbines) kunnen alleen gebouwd worden op voldoende afstand van woonkernen en op plekken waar voldoende wind aanwezig is. We willen hierbij goed samenwerken met gemeenten waar meer vrije ruimte is.

zonne-energie

Voor zonne-energie gaat het CDA uit van de Zonneladder: natuur en landbouwgronden worden zoveel mogelijk ontzien, zeker zolang er op daken nog volop ruimte is voor zonnepanelen. We willen functies combineren, het zogeheten dubbel ruimtegebruik, zoals zonnevelden op een talud, parkeerplaats of dijk. Er moet voldoende ruimte blijven voor een gezonde natuur en voor landbouwgrond.

gas van de toekomst

Warmte zal in de toekomst niet meer simpelweg door aardgas geleverd worden. Wel is het behoud van de gasinfrastructuur zeer belangrijk. Het gas van de toekomst kan namelijk gemakkelijk door de huidige infrastructuur vervoerd worden. Inmiddels komen er al prachtige initiatieven van de grond op het gebied van waterstof, groen gas, warmte uit riwoolslib, biomassa uit restproducten (geen buitenlandse houtkap) en mest. Met name het laatste is een prachtige manier van circulaire landbouw: mest wordt verwerkt tot droge mest, groen gas en herbruikbaar water. De nieuwste verwarmingsketels zijn er klaar voor om het toekomstige gas te verwerken. Met een ideale energiemix is de samenleving klaar voor de toekomst en zitten de inwoners er betaalbaar warmpjes bij.

ijskoud.eu

Het CDA wil:

- zonne-energie winnen op (grote) daken. Gemeenten kunnen het goede voorbeeld geven door hun eigen vastgoed, gronden etc. te benutten.
- vastgoedbeleggers stimuleren hierin te investeren. Het moet voor hen betaalbaar zijn en de netcapaciteit moet voldoende zijn. Soms zullen daarvoor dakconstructies moeten worden aangepast.
- inzetten op energiehubs, waarbij het opwekken van energie uit zon en wind wordt gecombineerd.
- gezamenlijk energie opslaan en energie van elkaar gebruiken (via 'smart grids'). Het gaat om gespreide verantwoordelijkheid. Lokaal opwekken en lokaal opslaan!
- de SCE-regeling (Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking) provinciaal faciliteren, waarbij wordt zorggedragen voor versterking van deze coöperaties en verenigingen van eigenaren. Met behulp van de SCE kunnen energiecoöperaties en VvE's worden gestimuleerd om in de eigen omgeving (in coöperatief verband) hernieuwbare elektriciteit op te wekken. Dit betreft zonne-energie, windenergie of waterkracht. Zoals de LEI-F faciliteit in Overijssel.
- bij nieuwe gebouwen rekening houden met het opwekken van energie op daken. Zo nodig moeten bouwvoorschriften worden aangepast.
- het opwekken van energie bundelen ten behoeve van

landschapsbehoud, betaalbaarheid en netwerkcapaciteit. In overleg met gemeenten.

- samenwerkingsverbanden zoals energiecoöperaties inzetten, zodat lusten en lasten evenwichtig verdeeld worden.
- onverminderd blijven inzetten op de Overijsselse stimuleringsprogramma's gericht op energiebesparing.
- voldoende en aantrekkelijke laadpunten aanleggen voor elektrische voer- en vaartuigen, zowel in de bebouwde kom als langs provinciale wegen.
- ook de inzet van kernenergie is daarbij, onder veiligheidsvoorwaarden, een bespreekbare optie.
- innovaties ondersteunen en een goede steun in de rug geven. Denk bijvoorbeeld aan zonne-energie in de glastuinbouw.
- energie vooral daar op laten wekken waar het energieverbruik hoog is. Het plaatsen van kleinere windturbines bij (agrarische) bedrijven kan daar een bijdrage aan leveren.
- alles in het werk zetten om samen met het Rijk en partners de huidige congestie op het elektriciteitsnet op te lossen.
- zuinig zijn op de huidige gas-infrastructuur en deze behouden voor toekomstige innovaties.

LEI-F: lokale energie-initiatieven vlot trekken

We willen allemaal graag overstappen van fossiele energie naar duurzame energie. Maar wie daarmee aan de slag gaat, komt allerlei obstakels tegen. Bijvoorbeeld: in Enschede worden zonnepanelen geplaatst op daken van boerenbedrijven, maar het elektriciteitsnet heeft onvoldoende capaciteit om de opgewekte energie af te nemen. Of neem het zonnepark dat lokale initiatiefnemers willen aanleggen in het buurtschap Notter (bij Wierden). De locatie is gevonden, maar hoe moet je de aanleg voorfinancieren als je geen geld hebt? Door dit soort obstakels komen interessante lokale energie-initiatieven soms niet van de grond. Daarom heeft de provincie Overijssel de handen ineengeslagen met twee partners: Natuur en Milieu Overijssel en Energiefonds Overijssel. Dankzij het programma Lokale Energie-Initiatieven Faciliteit, kortweg: LEI-F, helpen beide organisaties de kartrekkers van lokale energie-initiatieven, bij bijvoorbeeld het opstellen van een kansrijk plan, het aanvragen van een lening of het vinden van de juiste expertise. Tik LEI-F in en uw zoekmachine brengt u op de juiste plek.

4.3. Waterveiligheid

De laatste jaren zien we steeds meer effecten van de klimaatveranderingen, zoals hittegolven, hoosbuien en hoge en lage waterstanden in de rivieren. Met dat laatste hebben grote gebieden van Overijssel te maken. Enerzijds is er kans op overstromingen, anderzijds moeten we rekening houden met langdurige droogte, wat grote gevolgen heeft voor landbouw, natuur en drinkwatervoorziening. Waterveiligheid voor onze inwoners staat bovenaan onze prioriteitenlijst; waar nodig nemen wij extra maatregelen. Van het afvoeren van water moeten we snel overgaan naar het opslaan van water. Dat doen wij samen met inwoners, gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat. Het CDA zet zich in voor een optimale samenwerking met de waterschappen voor een duurzaam en toekomstbestendig waterbeheer.

Onze hoogste prioriteit is: het vasthouden van water en bestrijden van droogte.

Het CDA wil:

- de gevolgen van de klimaatveranderingen in kaart brengen (regionale adaptatiestrategie) en waar nodig voorzorgsmaatregelen nemen.
- dat de provincie een sterke verbindende rol vervult bij het klimaatbestendig maken van de waterinfrastructuur.
- samen met de waterschappen werken aan de verbetering en het verder op orde brengen van veilige dijken.
- een brede aanpak met aandacht voor recreatieve activiteit, biodiversiteit en eventuele duurzame energieopwekking.
- bij het waterbeheer gezamenlijk optrekken met de waterschappen en duidelijke regels opstellen voor natte én droge tijden, zodat het beschikbare water steeds goed verdeeld kan worden.
- dat we in Overijssel over voldoende water én schoon water kunnen blijven beschikken. Ook planten en dieren moeten kunnen leven in onze rivieren, kanalen, meertjes en sloten. We pleiten voor het aanleggen van oevers waarop een rijk planten- en dierenleven kan ontstaan.
- erfbeplanting bij agrarische bedrijven stimuleren, alsmede het aanplanten van schaduwboomen.
- gericht subsidie verlenen aan initiatieven
 - voor het gezond houden van de bodem, met een gunstig effect voor het klimaat
 - voor het vasthouden van water, onder andere door gebruik van organische bodemverbeters.
- innovatieve maatregelen voor zoetwaterbesparing in de landbouw ondersteunen.
- projecten van gemeenten voor duurzaam waterbeheer ondersteunen.

- dat bestaande en nieuwe woon- en werkterreinen klimaatbestendig worden ingericht.

drinkwaterreserves

Het is van groot belang dat we over voldoende en schoon drinkwater kunnen blijven beschikken, wat in toenemende mate een kritische voorziening is. De (agrarische) bedrijven die mogelijk worden aangewezen tot Drinkwater Reservergebieden, moeten namelijk ook in toekomst hun bedrijf kunnen uitoefenen. Er moet een goede balans worden gevonden tussen het benutten van en het beschermen van de ondergrond, ook als het om drinkwater gaat.

Het CDA wil:

- dat de provincie de strategische drinkwatervoorraad in beeld brengt en samen met partners passende maatregelen neemt.
- dat er in de drinkwaterreservergebieden wel voldoende ruimte blijft voor de (agrarische) bedrijven. Het kan niet de bedoeling zijn dat door het aanwijzen van Drinkwater Reserveringsgebieden (agrarische) bedrijven kopje onder gaan.
- dat de winning niet ten koste mag gaan van de natuur.
- dat wie schade lijdt door de winning, wordt gecompenseerd, bij voorkeur via omgekeerde bewijslast.

5. Betrouwbaar bestuur

Het CDA zoekt steeds naar authentieke en betrokken volksvertegenwoordigers, geworteld in de regio en met een moreel kompas dat gebaseerd is op onze christelijke en democratische uitgangspunten.

Het CDA wil:

- dat de leden van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten
 - makkelijk bereikbaar en aanspreekbaar zijn
 - luisteren
 - zeggen en doen
- daarvoor werkbezoeken afleggen tot in de haarvaten van de regio's, in gesprek gaan en actie ondernemen.
- zich voortdurend bewust zijn van hun voorbeeldrol als het gaat om betrouwbaarheid en integriteit.
- een betrokken provinciebestuur vormen, dat voortdurend alert is op overbodige regelgeving en bureaucratie.

rol van de gemeente

Als CDA vinden we het belangrijk dat de overheid zo dicht mogelijk bij de burgers staat. Voor ons is het vanzelfsprekend dat wat lokaal of regionaal geregeld kan worden, niet zomaar van bovenaf moet worden opgelegd. De gemeente staat het dichtst bij de burger, iedereen kent de weg naar het gemeentehuis. Daarom vertrouwen we op de kracht van de gemeenten.

Het CDA is van mening dat gemeenten zoveel mogelijk zelfstandig moeten kunnen blijven. Waar gemeenten onderling al veel samenwerken en het voor de werking van het bestuur beter is om te fuseren, geven we daar als provincie de ruimte voor en zullen we dit ondersteunen.

5.1. Gebiedsgericht

Wij zijn voorstander van gebiedsgericht werken en een gebiedsgerichte organisatie. Participatie speelt daarbij een grote rol: inwoners en politiek doen het samen.

Het CDA wil:

- werken aan een gebiedsgedeputeerde. We willen de band tussen provincie, (sub)regio en gemeente versterken. Dat levert een efficiënt bestuur op, met als centrale begrippen:
 - betrokken
 - betrouwbaar
 - benaderbaar
- inwoners een 'gereedschapskist aan mogelijkheden' bieden met volop ruimte voor eigen initiatief om te kunnen participeren. We spreken niet langer van inspraak, maar van participatie en waar het kan van co-creatie en coöperatie. Iedereen kan vanuit zijn eigen rol en ervaring meedoen.
- onze sociaaleconomische structuur versterken, die het eigen initiatief dient. Denk hierbij aan de 'Kracht van Salland'.

Krimse Kracht: met elkaar voor elkaar

De Krim is een van de vele kleine dorpskernen in onze provincie. Hoe kleiner de kern, hoe meer je een beroep op elkaar moet kunnen doen. Gelukkig kan dat in buurten en dorpen waar je elkaar kent. Om die onderlinge zelfredzaamheid handen en voeten te geven richtten de Krimmenaren enkele jaren geleden 'Krimse Kracht' op.

De 'Buurtkamer' speelt daarin een centrale rol. Twee dagen per week is deze ontmoetingsplek open voor jong en oud. Dan wordt er vaak gezamenlijk een maaltijd gekookt en vrijwilligers halen en brengen bezoekers die niet op eigen gelegenheid kunnen komen.

Via Facebook en de website kunnen inwoners hulpvragen indienen en diensten aanbieden, zoals:

-Ik wil wel helpen bij tuinonderhoud.

-Wie wil er één keer per week fietsen met een doof-blinde mevrouw?

-Ik ben pas geopereerd; wie wil mijn hond uitlaten?

Dankzij Krimse Kracht komen vraag en aanbod bij elkaar, worden workshops georganiseerd en versterkt de Buurtkamer onderlinge contacten.

Diverse werkzaamheden, van het bouwen van tribunes, bestraten tot het egaliseren van terrein, zijn inmiddels uitgevoerd. De dorpsbewoners doen het samen, op eigen kracht. Dat maakt Krimse Kracht nog krachtiger.

5.2. Dienstverlening

Bij een bestuur dat verbindend wil zijn, hoort een provinciale organisatie, die duidelijk, transparant en slagvaardig te werk gaat. Voor inwoners en ondernemers moet het vanzelfsprekend zijn dat de provincie zorg draagt voor een betrouwbare dienstverlening en helder communiceert. Zij moeten gemakkelijk en snel begrijpelijke informatie krijgen op prangende vragen, bijvoorbeeld over het aanvragen van een vergunning of subsidie. Juist bij de provinciale overheid, die vaak toch al als 'ver weg' wordt ervaren, moeten onze inwoners niet het gevoel krijgen 'van het kastje naar de muur' te worden gestuurd. De provincie moet betrokkenheid tonen, iets wat het CDA terug wil zien in de dienstverlening.

Het CDA wil:

- dat inwoners, organisaties en ondernemers gemakkelijk contact met de provincie kunnen opnemen, digitaal waar het kan, via persoonlijk contact indien gewenst.
- dat er bij complexe (vergunning)aanvragen een provinciale contactambtenaar is, die coördineert, communiceert en eenduidige informatie verstrekt.
- dat (vergunning)aanvragen binnen realistische en van tevoren afgesproken termijnen worden afgehandeld en dat aanvragers op de hoogte worden gehouden.
- een meedenkende houding van de provincie zien, waarbij zonodig binnen de gegeven regels altijd gekeken wordt naar alternatieven. Als iets niet kan, dan moet snel duidelijkheid gegeven worden.

- dat subsidie eenvoudiger aan te vragen is en dat de aanvrager zelf de voortgang van de aanvraag kan inzien. Daarbij moet er gemakkelijk contact kunnen worden gezocht met medewerkers van de provincie:
 - om afdoeningstermijnen te versnellen.
 - om bij de uitvoering meer uit te gaan van vertrouwen en minder van complexe controle-regels. Dit uiteraard wel afhankelijk van de grootte en aard van de aangevraagde subsidie.
- dat provinciale uitingen voor inwoners voor iedereen makkelijk te raadplegen zijn en duidelijk en concreet geformuleerd worden. Ambtelijk taalgebruik dient te worden vermeden.

5.3. Financiën

Het CDA hecht aan een degelijk beheer van de provincie financiën: we kijken kritisch naar nieuwe uitgaven, vinden het belangrijk dat bestaande middelen efficiënt worden ingezet en willen de provinciale lastendruk beperken. Ook maken we ons bij de landelijke overheid sterk voor de financiële belangen van de provincie en gemeenten; het belang van decentrale overheden wordt niet altijd op waarde geschat.

Het CDA wil:

- dat zowel de jaarlijkse begroting als de meerjarenbegroting sluitend zijn.
- dat structurele uitgaven in beginsel door structurele inkomsten worden bekostigd.
- dat in de begroting ruimte komt voor nieuwe uitgaven en investeringen. Dit doen we door reeds gecreëerde financiële ruimte te benutten, maar ook door te bezuinigen op de omvang van het ambtelijk apparaat. Het personeelstekort in de provincie dwingt ons om anders en slimmer te werken met minder mensen.
- dat de provinciale lasten voor burgers en bedrijven niet verhoogd worden. Onder onze verantwoordelijkheid blijven de opcenten op motorrijtuigenbelasting bevroren, net als de afgelopen acht jaar.
- het provinciaal vermogen dat is geïnvesteerd in revolverende (niet beperkt tot een boekjaar) fondsen voor energietransitie, herontwikkeling van bedrijventerreinen en innovatie in stand houden en maat schappelijk rendement laten opleveren voor onze inwoners.

samen sterk

Overijssel ligt niet aan de rand van Nederland, maar midden in Europa. We grenzen niet alleen aan vier Nederlandse provincies, maar ook aan de Duitse deelstaten Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen. We merken steeds directer de

gevolgen van regelgeving uit Brussel op het gebied van onder meer landbouw en natuur, plattelandsontwikkeling en economie. We willen de financiële kansen benutten die Europese fondsen ons bieden.

Het CDA wil:

- de samenwerking met aangrenzende Duitse regio's en deelstaten verder uitbouwen, onder meer op het gebied van toerisme, diploma-erkenning en innovatie.
- meer geld uit Brussel halen voor Overijsselse doelen en projecten en proberen te verhogen naar 600 miljoen euro in de periode 2021-2027.
- actief deelnemen in het Europees Comité van de Regio's en het Huis Nederlandse Provincies (HNP) om invloed uit te oefenen op nieuwe wetten en regels uit Brussel die van invloed zijn op de regio.

5.4. Betrokkenheid

Waarvoor kun je als inwoner bij een provincie terecht? Wat doet een provinciaal bestuur eigenlijk? Zomaar een paar vragen die veel inwoners niet meteen kunnen beantwoorden. Daarom is het belangrijk de inwoners en de provinciale politiek dichter bij elkaar te brengen. Betrokken burgers zijn cruciaal bij het versterken van de democratie.

Het CDA wil:

- dat iedere scholier minimaal één keer in zijn basisschooltijd de kans moet krijgen het provinciehuis te bezoeken.
- een periodiek (digitaal) vragenuurtje verzorgen, om inwoners uit Overijssel de gelegenheid te geven vragen te stellen aan de statenleden.
- democratie-programma's voor scholieren stimuleren. (Denk hierbij aan onderwijs in burgerschap, vredesonderwijs (Democratiefabriek) en tools als de game Escaperoom Politieke Geschiedenis.

5.5. Veiligheid

Wie zich veilig voelt, voelt zich thuis en voelt zich vrij. Een veilige samenleving legt de basis voor het welbevinden van mensen. Hoe mooi zou het zijn als iedereen, ongeacht ras, geslacht, kleur of beperking, zich optimaal thuis zou voelen in Overijssel. Als CDA zetten wij ons in voor een veilige samenleving, die vrij, rechtvaardig en inclusief is, waarin iedereen een volwaardige plaats mag innemen.

Veiligheid hangt nauw samen weerbaarheid. Zijn inwoners en ondernemers bijvoorbeeld voldoende weerbaar bij het voorkomen van criminaliteit? Het CDA wil dat de provincie mee 'ten strijde trekt'. Niet om taken van gemeenten en veiligheidspartners over te nemen; wij willen hen zeker niet 'voor de voeten te

lopen'. Wat wij wel willen is steun bieden met onze denkkraft en onze middelen. Samen kunnen wij een zwaardere rol spelen in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit. Want ook in Overijssel is dat hard nodig. Wij willen een betrouwbare en dienstbare provincie zijn in de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit, cybercrime, mensenhandel en terrorisme. Samen trekken wij op om ondermijning en drugscriminaliteit te bestrijden. We willen kortom niet weggijken, maar aanpakken.

Het CDA wil:

- dat weerbaarheid en integriteit in de eigen provinciale organisatie nog steviger wordt verankerd.
- een eigen actieplan maken met aandacht voor risico's op ondermijnen de criminaliteit.
- gemeenten steunen in hun aanpak voor meer weerbaarheid en bestrijding van de georganiseerde criminaliteit.
- de inspanningen hiervoor verdubbelen. Dit moet resulteren in het daadwerkelijk samen aanpakken van ondermijning (illegale activiteiten via legale bedrijven en diensten).

Daarbij moeten de volgende speerpunten centraal staan:

- gemeenten steunen met kennis, kunde en data-analyses via het regionaal expertisecentrum (RIEC).
- leegstaande agrarische bebouwing samen met gemeenten monitoren, screenen op het risico van ondermijning en proactief aanpakken via het ruimtelijke spoor
- ondermijning op bedrijventerreinen samen met de veiligheidspartners aanpakken.
- ondermijning op vakantieparken monitoren en aanpakken. Daarnaast vitale vakantieparken stimuleren.
- de inzet van groene boa's versterken en uitbreiden om onze buitengebieden en natuurgebieden veiliger en schoner te maken én te houden.

Overijssel

**Heeft u vragen of suggesties?
Laat het ons weten.**

Statenfractie

Monique Knigge (fractiemedewerkster)
monique.knigge@cda.nl
tel. 06 28 20 59 47
www.cda.nl/overijssel

Bestuur

Dominic Suurling (steunpuntmedewerker)
overijssel@cda.nl
tel. 06 41 76 40 41

Pers

Karel Platje (communicatie-adviseur)
karel.platje@cda.nl
tel. 06 17 49 07 05

Postadres

Provincie Overijssel
t.a.v. Fractie CDA
Postbus 1461
8001 BL Zwolle